

ARHITEKTICA PETRA RADONIĆ Obranila je diplomski rad o TUP-u, a sada radi na osmišljavanju njegove budućnosti

Andrea Falkoni Račić · 6.12.2022

PODIJELI

3

0

Diplomski rad posvetila je bivšoj gruškoj Tvornici ugljenografitnih i elektrokontaktnih proizvoda, poznatijoj kao TUP. Nepunih godinu dana nakon obrane diplomskog rada i povratka sa studija iz Splita u rodni Dubrovnik, sudjelovala je u pripremi prijave projekta njene revitalizacije na europski natječaj Novi europski Bauhaus. Riječ je o mladoj dubrovačkoj arhitektici Petri Radonić, koja je zbog toga idealna sugovornica za temu o budućnosti TUP-a i mogućnostima revitalizacije ovog nekadašnjeg tvorničkog kompleksa. Prvo nas je zanimalo zašto je za temu izabrala baš TUP i na koji je način ovaj veliki prostor u Gružu sagledala kroz kroz svoj diplomski rad.

'Zadivljena dimenzijom pogona, ali u strahu zbog kompleksnosti lokacije'

-Iskreno, jako dugo sam promišljala o temi, a moja velika želja je bila da nakon pet godina studiranja u Splitu, ipak lokacija diplomskog rada bude u rodnom Dubrovniku. Konačno, nakon obilaska cijelog kompleksa tvornice s Krešom Glavinićem, upoznavanja s proizvodnim procesom, radnim jedinicama i zaposlenicima, osjećaji su bili podijeljeni. Istovremeno sam bila impresionirana dimenzijom proizvodnih pogona, strojevima i atmosferom unutar TUP-a, ali i u strahu zbog izuzetne kompleksnosti lokacije – ističe arhitektica Radonić.

Spomenimo i kako je Petra svoj diplomski rad obranila u srpnju 2021. godine, što znači kako je u to vrijeme tvornica još uvijek radila. Naime, pogon je ugašen 22. prosinca 2021. godine kada je, pisao je DuList prije godinu dana, zadnja pošiljka njihovih proizvoda otišla prema svojim naručiteljima. Pogon je posljednje vrijeme radio s veoma malim brojem radnika.

Širi kontekst tvornice

– Neposredno nakon definiranja teme, započela je analitička faza, koja je uključivala istraživanje šireg konteksta tvornice, zaljeva Gruž te njegovih povijesnih transformacija, iz ladanjskog ambijenta preko industrijskog nasljeđa TUP-a i tvornice Radeljević do turizma. Osim toga, kao dio analitičke faze provela sam anonimnu anketu, s ciljem istraživanja stava lokalnog stanovništva o predmetnoj lokaciji te sam započela izradu arhitektonskog snimka postojećeg stanja, što je s obzirom na izuzetno veliku površinu od oko 9 000 m², zaista bilo izazovno – objasnila nam je.

Zanimalo nas je i na koji je način valorizirala prostor bivše tvornice te sagledala njegovu moguću revitalizaciju.

Skladišni prostori su u lošem stanju

-Uslijed izrade arhitektonskog snimka postojećeg stanja, provedena je i valorizacija prostornih mogućnosti sklopa, koji se sastoji od proizvodnih pogona, proizvodnih radnih jedinica, uredskih i skladišnih prostora. Proizvodni pogoni, hale i radne jedinice te upravna zgrada su izuzetno očuvani, u odličnom građevinskom stanju te zbog svojih prilično velikih dimenzija imaju visok stupanj adaptabilnosti i transformabilnosti. Međutim, skladišni prostori većinski su nastajali u razdoblju od 1960. do 1970. godine u jeku proširenja tvornice, drastično manjih dimenzija i jednostavnijeg oblikovanja u odnosu na proizvodne pogone te su danas u poprilično lošem stanju. Shodno tome, revitalizaciju TUP-a sam promišljala u suodnosu staroga i novog, adaptaciji postojećih proizvodnih pogona, ali ne isključujući mogućnost nove gradnje – objašnjava Petra Radonić.

Prijava za 'Novi europski Bauhaus'

U srpnju ove godine iz Grada Dubrovnika obavijestili su javnost kako je u sklopu EU projekta 'Novi europski Bauhaus' Grad Dubrovnik u suradnji s Dubrovačkom razvojnom agencijom DURA-om prijavio projekt revitalizacije TUP-a te je isti od strane Europske komisije odabran kao jedan od 20 najboljih projekata u Europi. U tome je sudjelovala i Petra koju smo pitali je li joj to bio izazov s obzirom da se temom već prethodno bavila.

-Prvenstveno, bila mi je osobita čast, ali i izazov sudjelovati u pripremi prijave projekta revitalizacije TUP-a na europski natječaj Novi europski Bauhaus te sam zaista ponosna što je isti prepoznat od strane Europske komisije kao jedan od 20 najboljih europskih projekata. Osnovna ideja projekta je, jednako kao i u mom diplomskom radu, bila transformacija proizvodnih pogona TUP-a u 'novi gradski društveno-kulturni inkubator' te reintegracija istih u urbano tkivo, uz implementaciju koncepta (samo) održivosti i trans disciplinarnog pristupa – naglašava ova mlada arhitektica. Na pitanje na koji je način ovog puta pristupila prostoru bivše gruške tvornice odgovara:

Suživot lokalne zajednice i turista

-Nastavno na osnovnu ideju, koncept revitalizacije se bazira na transformaciji tvornice u mjesto koje promiče lokalne kreativne ideje, suživot lokalne zajednice i turista. Osim toga, posebno bitan aspekt je osiguranje dostupnosti javnosti te senzibiliziranje iste u podupiranju zaštite i očuvanja kompleksa. Dodatno, koncept transformacije je promišljen u skladu s gradskim projektom 'Gruž 2030.' kojim bi prostor koji je danas zagušen prometom postao novi gradski centar, tj. prostrana gradska riva, čime bi se omogućila adekvatna prezentacija ladanjske, ali i industrijske baštine Gruža. Osobito je važno napomenuti kako već duže vrijeme u Europi, ali i u Hrvatskoj postoji trend oživljavanja zapuštenih tvorničkih postrojenja, koje sam istraživala tijekom izrade diplomskog rada, a od kojih bi istaknula halu Export drva u Rijeci. Hala Export drva nekad je bila skladište za smještaj drvenih finalnih proizvoda, a u sklopu programa Europske prijestolnice kulture – Rijeka 2020, postala je kulturni centar Rijeke, mjesto održavanja raznih manifestacija, izložbi, festivala i koncerata – objašnjava dalje arhitektica Radonić.

Očuvanje i obnova

Za kraj se dotaknula predloženog rješenja prijavljenog za Novi europski Bauhaus.

-Predloženo rješenje temelji se na tri osnovna načela Novog europskog Bauhauusa, a to su: održivost, estetika i inkluzija. U pogledu održivosti, koncept revitalizacije uključuje očuvanje i obnovu dijela proizvodnih pogona, glavne proizvodne hale i upravne zgrade. Korištenje tih, do sada javnosti potpuno nepoznatih pogona, osobito goleme proizvodne hale, predstavlja izuzetno senzoričko iskustvo. Programski gledano, unutar kompleksa tvornice planiraju se sadržaji koji optimiziraju društvenu interakciju, prema potrebama i izazovima suvremenog društva, a u skladu s rezultatima već spomenute ankete, koja je pokazala kako stanovnici smatraju da budući sadržaji moraju uključiti kulturno-društveni aspekt te biti prilagođeni lokalnoj zajednici, ali i turistima – zaključila je.

Inače, projekt 'Novi europski Bauhaus' pokrenut je 2021. kao ekološki, gospodarski i kulturni projekt koji će dovesti do zajedničkog osmišljavanja atraktivnijih, održivijih i uključivijih načina suživota. Tri temeljne vrijednosti ove inicijative su održivost, estetika i uključivanje. Projekt uključuje ulaganja zajedničkih napora u postizanju vizije i ciljeva Europskog

zelenog plana, kako bi Europska unija bila moderno društvo, resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo. Gradu Dubrovniku se kroz ovaj EU program, za projekt 'Revitalizacija TUP-a' osiguravaju tehnički kapaciteti kako bi se formiranjem interdisciplinarnog tima, uključujući stručnjake društveno-humanističke, gospodarske, tehničke, pravne i ekonomske struke, formirao održivi model 'novog gradskog kulturno – društvenog inkubatora'.

Tekst je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije